

Justis- og beredskapsdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
17/4831

Vår referanse

Dato
17.10.2017

**Høringssvar – Forslag til endringer i straffeprosessloven og folketrygdloven
(begrensninger i retten til og tilgangen på offentlige ytelser for personer som
unndrar seg straff eller straffeforfølgning)**

Det vises til høringsnotat om forslag til endringer i straffeprosessloven og folketrygdloven (sak nr. 17/4831).

Oslo politidistrikt slutter seg i all hovedsak til forslaget slik det er beskrevet i høringsbrevet og stiller seg bak den begrunnelse som der er gitt for behovet for slike lovendringer. At personer som har begått alvorlig kriminalitet unndrar seg straffeforfølgningen er et alvorlig problem, og i sær når siktede kan finansiere flukten med velferdsytelser.

En aktiv straffesak fra Oslo politidistrikt som har vært omtalt i mediene¹ er egnet til å illustrere problemstillingen:

I mars 2014 ble en 58 år gammel mann med norsk og syrisk statsborgerskap tiltalt for seksuell omgang med et barn han hadde omsorg for. Etter at tiltalebeslutningen var forkynt for tiltale forlot han Norge og dro til Syria. Han ble etterlyst internasjonalt av norske myndigheter men kan ikke utleveres til Norge på grunn av sitt syriske statsborgerskap. Syria utleverer ikke egne borgere. Mannen hadde opptjent rett til norsk uføretrygd, og mottok innledningsvis trygden til sin norske bankkonto. Etter begjæring fra påtalemyndigheten avsa Oslo tingrett sommeren 2014 kjennelse om at mannens formue ble satt under forvaltning. Hans norske bankkonti ble deretter sperret og han mistet da muligheten til å disponere over sine trygdeytelser. Etter relativt kort tid satte mannen seg i kontakt med norsk politi og det ble forhandlet om mulighetene for frivillig retur til Norge. Mannen ombestemte seg imidlertid og ville ikke returnere i Norge likevel. Han søkte isteden NAV om eksport av

¹ Oppslag i Dagbladet 11., 12. og 13. mars 2016: <https://www.dagbladet.no/nyheter/politiet-jakter-overgrepstiltalt-58-pa-rommen-i-syria-der-far-han-15-000-av-nav-i-maneden/60428603>, <https://www.dagbladet.no/nyheter/overgrepstiltalt-far-nav-penger-pa-rommen-i-syria-jeg-reagerer-veldig-veldig-pa-dette/60430890> og <https://www.dagbladet.no/nyheter/overgrepstiltalt-far-nav-penger-pa-rommen-i-syria-arbeidsministeren-varsler-regelendring/60431368>

Oslo politidistrikt, Felles enhet for påtale

Besøk: Grønlandsleiret 44
Post: Postboks 8101 DEP., 0032 OSLO
Tel: 22669050 Faks: 22668784

uføretrygden til en syrisk bank, som ble innvilget. Fortsatt i dag lever denne overgrepstiltalte mannen i Syria på sin norske uføretrygd som han får utbetalt fra NAV til sin syriske bankkonto, til tross for at han er etterlyst internasjonalt og at retten har satt hans formue under forvaltning.

Forslaget som nå er på høring vil forhåpentligvis bidra til å tette det hullet i loven som i dag muliggjør en slik NAV-finansiert flukt fra straffeforfølgningen, som eksempelet ovenfor viser.

Oslo politidistrikt har følgende merknader til forslaget:

For det første: Departementet foreslår en rettsavklaring av formuesbegrepet i straffeprosessloven § 220, ved å stadfeste at formuesbegrepet skal omfatte også fremtidige ikke-forfalte offentlige ytelser. Vi er enige i dette.

Vi ber imidlertid departementet vurdere om den lovtekniske metoden i forslaget er tilstrekkelig for at denne tolkningen av formuesbegrepet skal stå seg ved en rettslig prøving ut fra kravet til klarhet, jf. Rt. 2014 s. 238 ("Høsehauk"). Som nevnt i høringsbrevet har Borgarting lagmannsrett i kjennelse av 5. oktober 2009 under dissens kommet til at slike ytelser ikke omfattes av formuesbegrepet, og det samme fremgår også av rettslig teori. I departementets høringsbrev argumenteres det godt for det motsatte syn, men uten at det foreslås noen lovendringer i straffeprosessloven § 220. Uten en slik endring i selve lovbestemmelsen vil departementets syn på tolkningen av formuesbegrepet kun ha status som etterarbeid til loven, og vil dermed få en svakere rettskildemessig vekt enn om den kommer som forarbeid til en lovendring. Vi ber derfor departementet vurdere om det bør gjøres en kosmetisk endring av § 220, eksempelvis inspirert av endringene som tidligere har blitt gjort i straffeloven (1902) § 238 ("ved bruk av våpen" og "ved motorvogn") for å styrke den rettskildemessige vekten av den tolkningen av formuesbegrepet som vil fremgå av lovproposisjonen.

For det andre: Departementet foreslår en lovendring av straffeprosessloven § 222 som gjør at tilsynsmannen som oppnevnes av retten får kompetanse til å gi pålegg om utbetalingsmåte overfor både offentlige og private parter, for å sikre at penger som skal utbetales til den siktede blir utbetalt til en norsk bankkonto som er undergitt forvaltningen. Ved foreslått lovendring av folketrygdloven § 22-18 pålegges dessuten NAV eksplisitt å utbetale ytelser til en norsk bankkonto etter anvisning av tilsynsmannen.

Oslo politidistrikt støtter disse forslagene og mener at forslagene vil redusere mulighetene for at etterlyste personer kan lykkes å eksportere velferdsytelser. Dette vil dermed gjøre offentlig forvaltning av formue til et mer robust redskap mot straffeunndragelse.

For det tredje: Departementet foreslår at retten til velferdsytelser midlertidig bortfaller for personer som har unndratt seg straffeforfølgning og hvor deres formue er satt under forvaltning. Departementet har lansert to alternative lovtekniske gjennomføringsmåter; enten ved en generell bestemmelse som viser til reglene for straffgjennomføring, eller ved endringer i de enkelte bestemmelsene i folketrygdloven.

Oslo politidistrikt støtter forslaget om midlertidig bortfall av ytelser, og slutter seg til den begrunnelsen som er gitt i høringsbrevet. Når det gjelder de to alternative lovtekniske gjennomføringsmåtene anbefaler vi alternativ 2, som antas å gi størst grad av klarhet i loven,

og tilgjengelighet for saksbehandlere i ulike ledd av velferdsforvaltningen som skal behandle de konkrete sakene. Siden virkemiddelet med å ta en persons formue under forvaltning er lite brukt i praksis antas regelverket å være lite innarbeidet hos de fleste saksbehandlere, og det antas derfor mest pedagogisk og hensiktsmessig å gjøre lovendringene direkte i de operative bestemmelsene som regulerer de ulike ytelsene, slik at disse blir fanget opp og anvendt i praksis.

Med vennlig hilsen

Hans Sverre Sjøvold

for Politimester

Sturla Henriksbø

Politiadvokat